

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I AGa 80/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Izabella Dyka
Sędziowie:	SSA Rafał Dzyr (spr.) SSO del. Adam Sęk
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Marta Sekuła

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2021 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa L. K.

przeciwko W. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 19 listopada 2019 r. sygn. akt IX GC 701/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 18.750 zł (osiemnaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSO Adam Sęk SSA Izabella Dyka SSA Rafał Dzyr

Sygn. akt I AGa 80/20

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt IX GC 701/18:

I. zasądził od pozwanego W. K. na rzecz powoda L. K. kwotę 6.257.580,74 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądził od pozwanego na rzecz powoda 28.750 tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie 96.250 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 grudnia 2011 r. pomiędzy powodem L. K. a spółką (...) sp. z o.o., reprezentowaną przez członka zarządu - pozwanego W. K., została zawarta umowa pożyczki w kwocie 6.300.000 zł. Porozumieniem z dnia 1 grudnia 2011 r. strony zmieniły treść umowy w zakresie sposobu spłaty. Pożyczka nie została spłacona. Sąd Okręgowy w K. prawomocnym wyrokiem z dnia 7 lipca 2017 r., sygn. (...) zasądził od (...) sp. z o.o. w K. na rzecz L. K. kwotę 6.603.163,74 zł z odsetkami za opóźnienie od dnia 16 marca 2016 r. oraz kwotę 114.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu wyroku Sąd rozważał podniesiony przez stronę pozwaną zarzut wygaśnięcia zobowiązania do zwrotu pożyczki w związku z zawarciem porozumienia z dnia 26 czerwca 2013 r. oraz zarzut przedawnienia. Sąd uznał, że na skutek zawarcia porozumienia i sprzedaży udziałów w wymienionych w nim spółkach nie doszło do wygaśnięcia zobowiązania do zwrotu pożyczki, na skutek nieziszczenia się przesłanek wygaśnięcia tego zobowiązania, ustalonych przez strony umowy. Sąd uznał również za niezasadny zarzut przedawnienia roszczenia o zwrot pożyczki. Rozważania Sądu Okręgowego zostały podzielone przez Sąd Apelacyjny w K., który rozpoznał apelację od tego wyroku.

Pozwany W. K. pełnił i nadal pełni funkcję członka zarządu w spółce (...) z o.o.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla K. w K. postanowieniem z dnia 30 grudnia 2017 r., sygn. akt (...) umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku innego wierzyciela (...) sp. z o.o. przeciwko (...) sp. z o.o., wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji, przy czym postępowanie dotyczyło kosztów procesu w kwocie 377 zł.

(...) sp. z o.o. złożyła oświadczenie o potrąceniu własnej wierzytelności w kwocie 5.806.071,19 zł z wierzytelnościami (...) sp. z o.o. w kwocie 5.487.401,73 zł.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla K., w związku z prowadzeniem postępowania egzekucyjnego w oparciu o inny tytuł wykonawczy, poinformował powoda, że przeciwko (...) sp. z o.o. toczy się - według stanu na dzień 9 sierpnia 2017 r. - dwanaście postępowań egzekucyjnych z wniosku różnych wierzycieli na łączną kwotę ok. 10 mln zł, przy czym postępowania były wszczęte w latach 2014 – 2017 r.

W postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym pod sygn. akt (...) przeciwko (...) sp. z o.o. została dokonana sprzedaż licytacyjna lokalu położonego przy ulicy (...) w K.. Nieruchomość jest obciążona dziewięcioma hipotekami przymusowymi, na łączną kwotę ok. 1.874.900 zł. Cena wywoławcza wynosiła 176.250 zł.

(...) sp. z o.o. w 2015 r. odnotowała stratę w wysokości 21.119.579,74 zł. W bilansie wykazane zostały wierzytelności wobec pozostałych jednostek w kwocie 6.384.794,58 zł. W 2016 r. spółka ta odnotowała stratę w wysokości 339.783,35 zł.

W piśmie z dnia 3 września 2019 r. komornik sądowy K. R., w sprawie (...) zawiadomił wierzyciela L. K. o stanie egzekucji prowadzonej w oparciu o tytuł o sygn. (...) przeciwko dłużnikowi (...) sp. z o.o., wskazując, że:

- zajęcia wierzytelności (w tym wobec (...) spółce z o.o.) okazały się bezskuteczne,
- w toku postępowania dłużnik przedstawił wykaz majątku, w którym stwierdził, że spółka nie prowadzi działalności zarobkowej, nie posiada środków finansowych ani wierzytelności,

- dokonano zajęcia wierzytelności u komornika K. O., a komornik ten kwotę przypadającą dłużnikowi w projekcie planu podziału pozostawił na rachunku depozytowym Ministerstwa Finansów, z uwagi na to, że (...) sp. z o.o. nie przedstawiła tytułu wykonawczego.

Nieprawomocnym wyrokiem z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. (...), Sąd Okręgowy w K. zasądził od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością s.k. w K. na rzecz (...) sp. z o.o. w K. 2.797.634,55 zł, natomiast oddalił powództwo wobec (...) sp. z o.o. s.k.a. w likwidacji.

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 15 grudnia 2016 r., sygn. (...) i Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem z dnia 1 marca 2017 r., sygn. (...) udzieliły (...) sp. z o.o. zabezpieczenia roszczenia wobec (...) spółki z o.o. (...) s.k. w K. o zapłatę kwoty 4.833.708,65 zł poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na szeregu nieruchomości lokalowych.

Nakazem zapłaty z dnia 17 kwietnia 2015 r., sygn.(...) Sąd Okręgowy w K. nakazał (...) sp. z o.o. (...) s.k. w likwidacji w K. zapłatę na rzecz (...) sp. z o.o. w K. kwoty 153.485,34 zł. Wyrokiem z 14 marca 2017 r., sygn. (...)Sąd utrzymał w mocy powyższy nakaz zapłaty. Komornik Sądowy B. K. umorzyła postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie tego tytułu z uwagi na bezskuteczność egzekucji.

Prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 25 listopada 2014 r., sygn. (...), Sąd Okręgowy w K. nakazał (...) sp. z o.o. s.k.a. zapłatę na rzecz (...) sp. z o.o. kwoty 488.970,08 zł.

Prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 25 listopada 2014 r., sygn. (...) Sąd Okręgowy w K. nakazał (...) sp. z o.o. s.k.a. zapłatę na rzecz (...)sp. z o.o. kwoty 100.696,58 zł.

(...) sp. z o.o. uczestniczyła w postępowaniu egzekucyjnym wobec spółki (...) sp. z o.o. s.k.a., w oparciu o tytuł wykonawczy(...) w toku którego doszło do sprzedaży lokalu za kwotę 460.000 zł. Kwota ta została zajęta na wniosek powoda, prowadzącego postępowanie egzekucyjne na podstawie wyroku wydanego w prawie(...); został również złożony wniosek o ustanowienie hipoteki na rzecz powoda na tej wierzytelności hipotecznej (...) wobec (...) sp. z o.o. s.k. (...) należne (...) sp. z o.o. w planie podziału nie mogą zostać przekazane na rzecz powoda, który dokonał zajęcia wierzytelności, wobec nieprzedstawienia tytułu wykonawczego przez wierzyciela zajętej wierzytelności, tj. przez (...).

W postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym w K., sygn.(...) powód nie zakwestionował faktu, że kwota wpłacona w gotówce z (...) do (...) została potrącona z pożyczki. Zeznał również, że mieszkania z inwestycji (...)miały być sprzedane, a pieniądze miały trafić do powoda. Nie doszło do zakończenia rozliczeń, bo w marcu 2013 r. w firmie (...) zabrakło pieniędzy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zostało oparte na art. 299 k.s.h., przewidującego odpowiedzialność członków zarządu spółki za jej zobowiązania, w sytuacji, gdy egzekucja skierowana przeciwko spółce okazała się bezskuteczna. Przesłankami odpowiedzialności są: zaistnienie w czasie, kiedy dana osoba była członkiem zarządu spółki określonego zobowiązania spółki, stwierdzonego tytułem egzekucyjnym oraz bezskuteczność egzekucji.

Sąd Okręgowy uznał, że wszystkie przesłanki z art. 299 k.s.h. zostały spełnione. Powód wykazał, że istniała wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym w stosunku do spółki, która nie została zaspokojona, a bezskuteczność egzekucji (w przeważającej części) została wykazana: dokumentem urzędowym w postaci postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, prowadzonego w innej sprawie, zawiadomienia wierzyciela o stanie egzekucji w innej sprawie, toczącej się na podstawie tytułu (...) oraz oświadczenia dłużnika – (...) sp. z o.o., złożonego w postępowaniu egzekucyjnym. Powyższe dokumenty dawały podstawę do uznania, że egzekucja przeciwko spółce w przeważającej części jest bezskuteczna, skoro przeciwko spółce toczy się kilkanaście postępowań, z których co najmniej jedno zostało umorzone jako bezskuteczne. Podniesiony zarzut potrącenia wobec spółki (...) do czasu pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego nie wpływał na możliwość kontynuowania egzekucji, ani w żaden sposób nie zmienił możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela z majątku spółki. Również w sprawie

prowadzonej w oparciu o przedmiotowy tytuł wykonawczy, pod sygn. (...), Komornik zawiadomił wierzyciela o stanie egzekucji, wskazując, że nie ustalił żadnego majątku, do którego możliwe byłoby skierowanie egzekucji, to samo wynika z oświadczenia samej spółki (reprezentowanej przez pozwanego), które złożyła w postępowaniu egzekucyjnym. Pozwany nie obalił prawdziwości dokumentu w postaci postanowienia komornika stwierdzającego umorzenie postępowania wobec bezskuteczności egzekucji w sprawie (...) ani prawdziwości dokumentu w postaci zawiadomienia o stanie egzekucji w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się w oparciu o tytuł wykonawczy – wyrok w sprawie(...). Pozwany nie przeprowadził skutecznych dowodów na okoliczność tego, że spółka jest wypłacalna, poza kwotą 460.000 zł, której uwzględnienie doprowadziło do częściowego oddalenia powództwa). Poza tym wierzytelność w dalszym ciągu nie została zaspokojona, co wskazuje na to, że spółka nie ma realnych możliwości spłacenia swojego zobowiązania. Pozwany powołał się na przysługujące spółce wierzytelności. Jednak poza wierzytelnością o zapłatę kwoty 460.000 zł, pozwany nie wykazał, by możliwe było prowadzenie skutecznej egzekucji z tych wierzytelności.

Pozwany reprezentujący spółki w postępowaniu egzekucyjnym złożył oświadczenie, z którego wynikało, że spółka nie ma żadnego majątku, z którego możliwe byłoby skuteczne zaspokojenie wierzycieli (k. 358 – 360). W konsekwencji, mając na uwadze oświadczenie samej spółki, reprezentowanej przez pozwanego, który pozostaje członkiem jej zarządu, Sąd Okręgowy przyjął, że brak jest składników majątkowych (poza powołanym wyżej wyjątkiem), pozwalających na realne zaspokojenie wierzyciela w całości. Wskazane w toku niniejszego procesu wierzytelności, stanowiące w ocenie pozwanego majątek spółki, nie zostały wykazane, ani co do ich przysługiwania spółce (w części), ani co do ich realnej wartości, przejawiającej się w możliwości egzekucji z tych wierzytelności poprzez ich sprzedaż lub zaspokojenie w toku egzekucji. Możliwość egzekucji z danej wierzytelności musi być realna, a nie tylko hipotetyczna, zwłaszcza że postępowania egzekucyjne z tych składników zostały umorzone ((...) lub komornik zawiadomił o braku odpowiedzi na zajęcia (...). Na możliwość zaspokojenia się z tych wierzytelności nie wskazywała też sama spółka w złożonym oświadczeniu (k. 358 – 360). Sąd Okręgowy miał też na uwadze, że w jednej ze spraw egzekucyjnych doszło do zbycia nieruchomości przy ul. (...), jednakże mając na uwadze obciążenia hipoteczne, wielokrotnie przewyższające cenę wywoławczą nieruchomości, nie wpłynęło to w jakikolwiek sposób na twierdzenie o bezskuteczności egzekucji.

Sąd Okręgowy wskazał, że był związany prawomocnym wyrokiem, wydanym w sprawie (...) i dlatego nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia przeniesienie udziałów w spółce (...) czy innych spółkach na rzecz pozwanego. Było to przedmiotem rozpoznania przez sąd na etapie postępowania o zwrot pożyczki, tak jak i zarzut przedawnienia oraz pozostałe zarzuty dotyczące wykonania umowy pożyczki. Sąd Okręgowy uznał, że nie został również podniesiony skutecznie żaden zarzut dotyczący realizacji poręczeń przez pozwanego na rzecz powoda. Wierzytelności nie zostały sprecyzowane, nie wiadomo komu i wobec kogo przysługiwały, z czego wynikała ich spłata; sama spłata też nie została wykazana przez pozwanego. Nie został również wykazany zarzut przekazania wierzytelności na rzecz (...) a przelew tej wierzytelności na rzecz osoby trzeciej przez powoda nie został wykazany w żaden sposób, bowiem pozwany nie wskazał, kiedy i na jakiej podstawie miałyby dojść do zmiany wierzyciela.

Pozwany zarzucił również, że dłużnikiem (...) jest spółka (...) sp. z o.o. s.k.a., której współnikiem jest powód, który przyczynia się do bezskuteczności egzekucji wobec tej spółki. Jednakże zdaniem Sądu Okręgowego pozwany, jeśli twierdzi, że egzekucja wierzytelności wobec tej spółki jest niemożliwa ze względu na sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego działanie powoda, to powinien okoliczności te wykazać, zgodnie z art. 6 k.c. W niniejszej sprawie nie zostało wykazane, z jakiego powodu egzekucja z majątku tej spółki jest bezskuteczna i z czego wynika określona kondycja tej spółki. Mając jednak na uwadze liczne powiązania inwestycyjne pomiędzy poszczególnymi spółkami ((...), (...), (...) i pozostałe) oraz wzajemne zależności pomiędzy nimi, a także fakt, że w każdej z tych spółek powód i pozwany w jakimś zakresie byli zaangażowani (jako współnicy, kontrahenci lub współnicy kontrahentów), nie jest możliwe przyjęcie za wykazane twierdzenia, że w każdym wypadku niewypłacalność danej spółki jest wynikiem zaniedbania jej współników. Zależności pomiędzy tymi spółkami i fiasko wspólnie prowadzonych inwestycji powodują, że pozwany powinien na równi z innymi twierdzeniami udowodnić podniesiony zarzut dotyczący udaremniania egzekucji wierzytelności spółki (...) przez powoda (art. 6 k.c.). Należy również podkreślić, że w zasadniczej części egzekucja wobec spółki (...) sp. z o.o. s.k.a. okazała się skuteczna i w tym zakresie Sąd Okręgowy

oddalił powództwo, właśnie z uwagi na potencjalną możliwość zaspokojenia się ze środków zabezpieczonych na rzecz (...) w postępowaniu przeciwko (...) w kwocie 460.000 zł. Dlatego też uznał, że nie znajduje pokrycia w rzeczywistości zarzut udaremniania egzekucji przez spółkę powiązaną z pozwanym. Środki zabezpieczone w tym postępowaniu na rzecz (...) nie zostały dotąd wypłacone tej spółce do rąk jej wierzyciela (wobec zajęcia wierzytelności), bowiem spółka (...) nie przedstawiła tytułu wykonawczego (co wynika z zawiadomienia - k. 357). Zarzut utrudniania egzekucji może być zatem kierowany do samej spółki (...).

Sąd Okręgowy uznał, że o bezskuteczności egzekucji można mówić wtedy, jeśli wierzyciel skieruje egzekucję do wszystkich znanych mu składników majątku dłużnika. Jeżeli natomiast dłużnik twierdzi, że posiada jeszcze inne składniki, które nie zostały objęte wnioskiem egzekucyjnym, a przeprowadzenie egzekucji dawało wierzycielowi możliwość uzyskania zaspokojenia, powinien okoliczność tę udowodnić (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 lipca 2018 r., sygn. V AGa 383/18). Ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie dysponuje majątkiem, do którego można by skutecznie skierować egzekucję (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 29 listopada 2017 r., sygn. I ACa 144/17, wyrok SA w Warszawie z dnia 29 września 2017 r., sygn. I ACa 940/16), a zatem ustalenie to może nastąpić również w oparciu o postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, wydanego w innej sprawie oraz w oparciu o ustalenia komorników, poczynione w innych postępowaniach egzekucyjnych. Postanowienie komornika jest dokumentem urzędowym. Jeśli skarżący twierdzi, że zawarte w nim oświadczenia organu egzekucyjnego nie są zgodne z rzeczywistością, to winien tę okoliczność udowodnić. Innymi słowy, skarżący winien był wykazać, że postępowanie egzekucyjne nie było bezskuteczne z tego powodu, że nie zostało skierowane do takich składników majątkowych spółki, które umożliwiłaby wierzycielowi zaspokojenie przysługującej mu wierzytelności (wyrok SA w Katowicach z dnia 21 marca 2017 r., sygn. V ACa 542/16). Takiej próby pozwany nie podjął.

Sąd Okręgowy uznał za uzasadniony zarzut pozwanego dotyczący przedwczesności powództwa jedynie w zakresie kwoty 460.000 zł. Uzyskanie tej kwoty w ramach postępowania egzekucyjnego i jej zabezpieczenie na rachunku depozytowym MF było niesporne między stronami, a powód prowadzi egzekucję z tej wierzytelności (a w zasadzie obecnie z uzyskanej kwoty), co wynika również z zawiadomienia o stanie egzekucji, k. 356 – 357. Nie było to też sporne między stronami, bowiem powód przyznał, że postępowanie takie się toczy i środki przeznaczone na zaspokojenie wierzytelności (...) zabezpieczone zostały na rzecz tej spółki jako wierzyciela hipotecznego, przy czym na chwilę obecną nie zostały wypłacone wierzycielowi (...) z uwagi na nieprzedstawienie tytułu wykonawczego przez spółkę (z tego powodu uzyskane środki zostały przekazane na rachunek depozytowy MF, w celu zaspokojenia wierzyciela hipotecznego, zgodnie z art. 1036 § 2 k.p.c.). Mając na uwadze, że powód dokonał zajęcia tej wierzytelności hipotecznej (co było niesporne i wynikało z zawiadomienia komornika, k. 357) i złożył wniosek o wpis hipoteki na wierzytelności hipotecznej, na chwilę obecną nie jest możliwe ustalenie zakresu skuteczności egzekucji z tego składnika majątkowego, w szczególności ustalenie, w jakim zakresie zajęcie wierzytelności (...) doprowadzi finalnie do zaspokojenia powoda. Nie ulega jednak wątpliwości, że w tym zakresie realne jest prowadzenie postępowania egzekucyjnego i realne jest uzyskanie zaspokojenia w wysokości zabezpieczonej kwoty, skoro środki te znajdują się na rachunku depozytowym MF. Nie można na chwilę obecną ustalić, czy do postępowania egzekucyjnego z tej wierzytelności przystąpią inni wierzyciele i z jakim pierwszeństwem, jednakże nie można wykluczyć również, że w związku z wnioskiem o wpis hipoteki na wierzytelności hipotecznej, powód będzie miał pierwszeństwo w zaspokojeniu. Z tych względów, w zakresie niespornej zabezpieczonej kwoty 460.000 zł, przypadającej dla (...) w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez komornika K. O., Sąd uznał powództwo za przedwczesne wobec niewykazania na chwilę zamknięcia rozprawy bezskuteczności egzekucji wobec spółki w tym zakresie (art. 299 § 1 k.s.h. w zw. z art. 6 k.c.).

W zakresie, w jakim pozwany podnosił, że egzekucja z majątku (...) sp. z o.o. może być skuteczna, pozwany powinien wykazać, że podnoszone przez niego składniki majątkowe dają szansę zaspokojenia, a na dzień zamknięcia rozprawy zostało to wykazane jedynie w zakresie wierzytelności hipotecznej w kwocie 460.000 zł, z której strona powodowa prowadzi egzekucję na podstawie przedmiotowego tytułu i nie wykazała, by egzekucja w tym zakresie miała być z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością bezskuteczna.

Sąd Okręgowy uznał, że pozwany nie obalił domniemania prawdziwości dokumentów urzędowych w postaci postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego oraz zawiadomienia o stanie egzekucji. W przypadku nieprawomocnego wyroku w sprawie(...) (wierzycelność od (...) sp. z o.o. s.k. na kwotę 2.797.634,55 zł), pozwany nie wykazał, by ta wierzycelność przysługiwała spółce (wyrok wydany w sprawie jest nieprawomocny, a zatem Sąd nie jest nim związany na gruncie art. 365 § 1 k.p.c.; w konsekwencji wykazanie przysługiwania wierzycelności wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego co do okoliczności faktycznych, z których pozwany wywodzi powstanie wierzycelności na rzecz (...); do czasu prawomocności tego wyroku okoliczność, że spółce przysługuje ta wierzycelność, wymaga odrębnego wykazania, a to z uwagi na brak związania Sądu na podstawie art. 365 § 1 k.p.c.

Wobec umorzenia w 2017 r. postępowania w całości wobec (...), prowadzonego z wniosku innego niż powód wierzyciela, w tym z wszelkich wierzycelności (sygn. akt (...)) pozwany powinien był wykazać, że egzekucja z tej wierzycelności może być skuteczna, a możliwość zaspokojenia realna. Wymagałoby to wykazania, że wierzycelność przedstawia sobą realną wartość w świetle kondycji finansowej dłużnej spółki, w szczególności wykazania, że w razie uprawomocnienia się wyroku istnieje realny majątek, z którego (...) mogłaby się zaspokoić lub że wierzycelność ma określoną wartość rynkową, a nie tylko nominalną. W ocenie Sądu Okręgowego, jeśli wierzycelność ta jest łatwo zbywalna, a jej wartość jest równa wartości nominalnej, spółka powinna dokonać jej zbycia w celu zaspokojenia wierzycelności powoda, co pozwoliłoby na uniknięcie domagania się zaspokojenia od członka zarządu przez powoda.

Pozwany członek zarządu może bronić się zarzutem, że majątek spółki pozwala na zaspokojenie wierzyciela, jednakże wymaga to wykazania majątku określonej wartości, a nie przysługiwania jej wierzycelności, tym bardziej, jeśli z wierzycelności tych prowadzone już było postępowanie egzekucyjne, nieprowadzące do zaspokojenia wierzyciela. To samo dotyczyło wierzycelności dochodzonej w sprawie (...), gdzie wierzycelność nie została wykazana, a jej przysługiwanie było sporne między stronami. Nie było wystarczające wykazanie zabezpieczenia wierzycelności, skoro postanowienie to nie stanowi stanowczego orzeczenia co do przysługiwania wierzycelności, a jedynie co do uprawdopodobnienia jej istnienia, a ponadto po jego zabezpieczeniu toczy się proces, w którym zgłoszone zostały zarzuty potrącenia, czego pozwany nie zakwestionował. Wyrok w tej sprawie jeszcze nie został wydany. Również w przypadku tej wierzycelności nie zostały przedstawione dowody na okoliczność możliwości zaspokojenia się przez spółkę z przedmiotu zabezpieczenia, zwłaszcza, że lokale obciążone były innymi hipotekami. Nie zostały też sprecyzowane roszczenia spółki (...) z tytułu uregulowania należności spółki (...). Dlatego nie była możliwa ocena tego, czy spółce w istocie wierzycelności te przysługują i w jakim zakresie. Nie została wykazana przez pozwanego możliwość zaspokojenia się przez powoda z wierzycelności wobec (...) sp. z o.o. s.k.a. w zakresie ponad kwotę 460.000 zł i nie zostało wykazane, by egzekucja mogła być skuteczna w zakresie przekraczającym tę sumę. Pozwany nie wykazał, aby możliwa była skuteczna egzekucja wierzycelności spółki wobec (...) sp. z o.o. (...) s.k. w likwidacji na kwotę 153.485,34 zł. Na tytule wykonawczym została uczyniona adnotacja o bezskuteczności egzekucji, co nie pozwala na przyjęcie, by wierzycelność wobec tego podmiotu przedstawiała jakąś realną wartość. Nie miało też znaczenia zaspokojenie prywatnego długu spółki (...) wobec (...) przy tej konfiguracji stron sporu.

Ponieważ po zamknięciu rozprawy nie zostało zaspokojone roszczenie o zwrot pożyczki udzielonej spółce przez powoda, nie zostało złożone żadne oświadczenie o potrąceniu wzajemnej wierzycelności w imieniu spółki ani nie została wykazana wierzycelność przedstawiona do potrącenia przez spółkę; nie zostało też wykazane, że spółka (...) dysponuje majątkiem, pozwalającym na zaspokojenie wierzyciela ponad kwotę 460.000 zł, Sąd Okręgowy zasądził dochodzoną kwotę, w zakresie, w jakim została wykazana bezskuteczność egzekucji, na mocy art. 299 § 1 k.s.h., wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, na mocy art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c., Powód domagał się zasądzenia od pozwanego również odsetek, przy czym wobec niewykazania przez powoda wcześniejszego wezwania do zapłaty (art. 455 k.c.), Sąd uwzględnił żądanie odsetkowe od upływu terminu niezwłocznego od doręczenia pozwanemu skutecznie odpisu pozwu, uznając to doręczenie za równoznaczne wezwaniu do zapłaty.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., zasądzając całość kosztów od pozwanego, uznając, że powód przegrał tylko w niewielkim zakresie swojego żądania (poniżej 7%). Na zasądzone koszty złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 25.000 zł (§ 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22

października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie; Dz. U. 2015 r. poz. 1800) i opłata od pozwu, wynosząca 3.750 zł.

Sąd Okręgowy orzekł o kosztach sądowych należnych Skarbowi Państwa na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167 poz.1398), w zw. z art. 100 k.p.c. i art. 130³ § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do 7.11.19 r.).

Pozwany w apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa, względnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy Sąd Apelacyjny przyjął za własny.

Strony łączyły i łączą różne stosunki prawne, wynikające z faktu długotrwałej współpracy, prowadzonej, m. in. za pośrednictwem licznych spółek prawa handlowego, w których strony uczestniczyły jako wspólnicy lub członkowie zarządu, bądź w jeszcze innym charakterze. Wzajemne powiązania prawne i wynikające z nich zobowiązania nie zostały w tym postępowaniu przedstawione, a ich całościowe zbadanie i wydanie orzeczenia w sposób stanowczy opisujący stan wzajemnych zobowiązań, także w świetle rozpoznania zarzutu ewentualnego nadużycia prawa podmiotowego, jest w zasadzie niemożliwe. Zwłaszcza w świetle tak szczątkowego materiału, jakim dysponował Sąd w tym postępowaniu. W takiej sytuacji przyjęcie stanowiska pozwanego prowadziłoby do uznania, że w relacjach pomiędzy stronami praktycznie wyłączona zostałaby droga sądowa, ponieważ spór o jakiegokolwiek roszczenie wymagałby uprzedniego zbadania wszystkich roszczeń pomiędzy stronami oraz oceny wzajemnego zachowania stron pod kątem art. 5 k.c., co w praktyce nie byłoby możliwe. Z takim wnioskiem nie można się było zgodzić. Powodowi przysługuje konstytucyjne prawo do ochrony sądowej w zakresie realizacji konkretnego roszczenia, a skomplikowany stan faktyczny i prawny stworzony przez obie strony (działanie za pośrednictwem licznych spółek), nie może uzasadniać rozpoznania roszczenia zgłoszonego w niniejszej sprawie, albo uzależniać to rozpoznanie od uprzedniego zbadania innych wątków, wynikających z relacji występujących pomiędzy tymi spółkami.

Podkreślenia wymaga fakt, że niektóre z istniejących stosunków prawnych zostały potwierdzone prawomocnymi wyrokami sądów. W tym zakresie, w świetle art. 365 § 1 k.p.c. niedopuszczalnym jest ponowne badanie w niniejszym postępowaniu, czy zasądzona wierzytelność rzeczywiście istniała w dacie orzekania i czy orzeczenie to uwzględniło wszystkie podnoszone przez pozwanego aspekty. Prawomocny wyrok, którym zasądzono świadczenie pieniężne staje się okolicznością uwzględnianą przez sąd w innej sprawie bez dokonywania kolejnej analizy zasadności zasądzonego świadczenia. Obowiązek zwrócenia L. K. przez (...)sp. z o.o. pożyczki został stwierdzony przez Sąd Okręgowy w K. prawomocnym wyrokiem z dnia 7 lipca 2017 r., sygn. (...), w którym zasądzono 6.603.163,74 zł z odsetkami za opóźnienie od dnia 16 marca 2016 r. i w tym zakresie w niniejszej sprawie nie można było na nowo badać prawnych konsekwencji porozumień poczynionych przez L. K. i W. K. na spotkaniu w dniu 26 czerwca 2013 r. Na marginesie jedynie należało wskazać, że w tamtej sprawie Sąd zbadał już okoliczności podnoszone obecnie przez pozwanego i uznał, że nie stały one na przeszkodzie wydaniu orzeczenia nakazującego spółce zwrot pożyczki. W świetle wyroku z dnia 7 lipca 2017 r. nie można było podzielić stanowiska pozwanego, że roszczenie powoda do (...) sp. z o.o. z tytułu umowy pożyczki wygasło na skutek realizacji przez strony porozumienia z 26 czerwca 2013 r. Zgłoszona zaś w apelacji teza, że powództwo jest przedwczesne z uwagi na współpracę stron i ich wzajemne powiązania, oznacza w istocie, że według pozwanego doszło do czasowego, a nawet trwałego wyłączenia drogi sądowej pomiędzy stronami w zakresie roszczeń z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Stanowisko takie nie znajduje oparcia w jakichkolwiek

przepisach prawa, a decyzja Sądu Okręgowego o jego pominięciu i skoncentrowaniu się na zbadaniu przesłanek z art. 299 k.s.h. była uzasadniona.

Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał przesłanki, które powinien był wykazać powód, aby otrzymać ochronę prawną wobec członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w związku z brakiem możliwości spłacenia przez tę spółkę zadłużenia. Poza sporem jest, że pozwany jest członkiem zarządu(...)sp. z o.o., której to spółce powód udzielił pożyczki, objętej tytułem egzekucyjnym w postaci prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K., nakazującego spłacenie pożyczki z odsetkami. Spornym pozostawała możliwość wyegzekwowania od (...) sp. z o.o. zasądzonej wyrokiem kwoty. Sąd Okręgowy ustalił, że jedynie w niewielkim zakresie egzekucja może okazać się skuteczna i w tym zakresie powództwo oddalił, a wyrok ten w tej części uprawomocnił się.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji uznał, że nie istnieje realna możliwość wyegzekwowania od(...)sp. z o.o. kwoty 6.257.580,74 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy słusznie zauważył, że prowadzenie przez (...) sp. z o.o. postępowań sądowych o zapłatę nie oznacza, że spółka ta dysponuje wiarygodnością, z której powód mógłby się obecnie zaspokoić. Stanowisko to dodatkowo potwierdziło postępowanie dowodowe z dokumentów urzędowych przeprowadzone w postępowaniu apelacyjnym. Z dowodów w postaci postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla K. w K. E. K. z dnia 29 kwietnia 2020 r., sygn. akt (...) (k. 524) i postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla K. w K. K. R. z dnia 6 maja 2020 r., sygn. akt (...) (k. 523), wynika, że postępowania egzekucyjne z wniosków L. K. przeciwko (...)sp. z o.o. zostały umorzone na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c., ponieważ stało się oczywistym, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucji. Ponadto, z pisma Komornika K. R. z dnia 19 marca 2020 r. (k. 525) wynika, że w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym pod sygn. akt(...) została podjęta próba zajęcia 14 wierzytelności przysługujących dłużnikowi(...) sp. z o.o. oraz, że zajęcia te okazały się bezskuteczne, a korespondencja kierowana do tego dłużnika była zwracana z adnotacją „nie podjęto w terminie”. Jest to wystarczający dowód na to, że powód nie może zaspokoić swojego roszczenia z tytułu pożyczki z wierzytelności (...)sp. z o.o., pomimo, że podjął kroki prawne w kierunku zaspokojenia się z tego składnika majątkowego dłużnika.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska pozwanego, że posiadanie przez (...)sp. z o.o. wierzytelności lub przekonanie pozwanego o tym, że takie wierzytelności spółce przysługują jest wystarczającą przesłanką do uznania, że nie zachodzą podstawy do stosowania odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. Zebrany materiał w sposób wystarczający wskazuje na fakt, że istnienie tych wierzytelności spółki nie zostało dostatecznie potwierdzone tytułem egzekucyjnym, a przede wszystkim, że realna wartość tych roszczeń, tj. możliwość uzyskania na ich podstawie jakiegokolwiek sumy pieniężnej jest wątpliwa. Do tej pory nie udało się z zajętych wierzytelności spółki wyegzekwować żadnej kwoty. Nie ma znaczenia, czy zgłaszane wierzytelności (...) sp. z o.o. opiewają nominalnie na kwoty wyższe od roszczenia powoda. Istotna jest wartość, która możliwa jest do wyegzekwowania, a jak wynika z ustaleń poczynionych w tym procesie wierzytelności w tym ujęciu są bezwartościowe. Gdyby było inaczej, zachodziłyby podstawy do wszczęcia postępowania upadłościowego, mającego na celu egzekucję roszczeń i zaspokojenie wszystkich wierzycieli spółki, co w tym przypadku nie ma miejsca. Zamiast tego w obrocie prawnym pozostaje spółka prawa handlowego, posiadająca wysokie zadłużenie wobec różnych wierzycieli, która poza „wirtualnymi” wierzytelnościami nie posiada majątku, nie działa, a nawet nie odbiera korespondencji urzędowej od komornika, co wskazuje na to, że faktycznie jest bankrutem nie mającym już zdolności upadłościowej.

Wbrew twierdzeniom pozwanego, powód w dostateczny sposób wykazał, że opisanych roszczeń(...) sp. z o.o. nie można wyegzekwować, a tym samym, że są one bezwartościowe. W takiej sytuacji ciężar dowodu, że sytuacja w tym zakresie przedstawia się odmiennie, przesunął się na pozwanego. Ten jednak, poza zgłoszonymi ogólnikami, nie był w stanie przedstawić żadnych konkretnych faktów, pozwalających na rzeczywiste wyegzekwowanie jakichkolwiek kwot ze wskazanych wierzytelności.

W niniejszej sprawie nie podlegało badaniu rozliczenie pomiędzy stronami z tytułu regresu jednego poręczyciela (pozwanego) w stosunku do drugiego poręczyciela (powoda) za uregulowanie zadłużenia spółki (...). Zauważyć należy,

że w toku tego procesu pozwany nie zgłosił zarzutu potrącenia. Ogólnikowe sformułowania zawarte w osobistym piśmie powoda z 10 lutego 2019 r. (k. 270-273) nie dawały podstaw do uznania, że zarzut taki został podniesiony. Zasygnalizowane roszczenie z tytułu regresu nie zostało opisane i wykazane w sposób pozwalający powodowi na zajęcie stanowiska, a Sądowi na jego rozpoznanie i wydanie rozstrzygnięcia. Wydaje się, że pozwany wspominał o regresie w kontekście nadużycia przez powoda prawa podmiotowego. Jednakże zarzut taki nie może się ostać. Żadnej ze stron nie można odmówić dochodzenia poszczególnych roszczeń wynikających z wielowątkowej współpracy. Zasadności tych roszczeń nie można dyskwalifikować tylko na podstawie, że każdej ze stron przysługują roszczenia, których mogą dochodzić w odrębnym procesie. Odwoływanie się do zasady lojalności pomiędzy kontrahentami, rozumianej prawdopodobnie jako niedochodzenie pomiędzy nimi roszczeń na drodze sądowej, nie może być interpretowanej w ten sposób, że każdy przypadek wystąpienia na drogę sądową będzie kwalifikowany jako nadużycie prawa, z uwagi na nieuwzględnianie innych wzajemnych roszczeń i rozliczeń, które tylko stronom są znane. Zarzut pozwanego, że powód doprowadził do sytuacji, w której w obrocie prawnym znalazły się tytuły egzekucyjne pozostające w sprzeczności z zasadą lojalności stron – kontrahentów we wspólnych interesach, tym bardziej nie mógł odnieść skutku, ponieważ na nielojalne zachowanie powoda należało się powoływać w procesach, w których te tytuły zostały wydane.

Na marginesie jedynie warto zauważyć, że dokonanie kompleksowych rozliczeń pomiędzy stronami, obejmujących wielomilionowe kwoty pieniężne jest nieprawdopodobne, skoro dowodem na nie jest tylko notatka z 26 czerwca 2013 r., a jednocześnie brak jest dowodów na to, że (...)sp. z o.o. wykonała czynności prawne opisane w notatce.

Reasumując należało stwierdzić, że Sąd Okręgowy nie naruszył art. 232 i 233 § 1 i 2 k.p.c., a stan faktyczny został ustalony w oparciu o dowody przeprowadzone w niniejszym postępowaniu. Dowody te w sposób przekonywujący wykazały istnienie zobowiązania (...) sp. z o.o. wobec powoda, stan niewypłacalności tej spółki, dodatkowo potwierdzony dowodami przeprowadzonymi w postępowaniu apelacyjnym i wskazującymi na bezskuteczność egzekucji prowadzonych przeciwko tej spółce. W konsekwencji nie potwierdził się zarzut naruszenia art. 299 k.s.h. Obrona pozwanego przez próbę wskazania na istnienie roszczenia regresowego pozwanego w stosunku do powoda nie mogła odnieść skutku w związku z tym, że nie przybrała ona właściwej formy procesowej. Nie jest zadaniem Sądu zastępowanie strony w formułowaniu i uzasadnianiu zarzutu procesowego. Zarzut naruszenia art. 5 k.c., z uwagi na swoją ogólnikowość i brak opisanego pełnego mechanizmu rozliczeń podejmowanych przez strony, nie może stanowić samoistnej podstawy do oddalenia powództwa.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji, na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego, na które złożyły się koszty zastępstwa adwokackiego, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., uwzględniając zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy.

SSA Izabella Dyka SSA Rafał Dzyr SSO Adam Sęk